

STATENS BRANDINSPEKTION

Meddelanden

1964:5

Ersätter meddelande

1962:6

Skogsbrandförsvar.

I. Skogsbrandbevakning med flyg.

Skogsbrandbevakning med flyg avses normalt genomföras i stort sett inom hela området norr om sjöarna Vänern, Hjälmaren och Mälaren (undantagna är bl.a. Stockholms och Uppsala län). Bevakningens omfattning beror på den vid varje tidpunkt rådande väderlekssituationen.

II. Skogsbrandtornen.

Sedan Kungl Maj:t genom beslut den 9 juni 1961 medgivit, att de i det s.k. riksnätet ingående skogsbrandtornen - såvitt angick de torn som var belägna i Götaland och en stor del av Svealand - antingen finge övertagas av militär myndighet (kungl fortifikationsförvaltningen) eller säljas (ev rivas) har nu framlagts förslag om ett motsvarande förfarande beträffande återstående brandtorn, sammanlagt cirka 200. Av dessa är vederbörande militära myndighet beredd övertaga i runt tal 90, varefter återstoden skulle, allt under förutsättning av Kungl Maj:ts medgivande, säljas (ev. rivas). En följd av de redan vidtagna eller planerade åtgärderna blir att av länsstyrelserna organiserad skogsbrandbevakning framdeles normalt kommer att äga rum uteslutande med anlitande av flygplan. Om emellertid behov av tornbevakning i något fall skulle föreligga, kan sådan komma till stånd efter beslut av vederbörande länsstyrelse, som dessförinnan bör ha haft samråd med respektive militära myndighet.

Skannat av Utkiken

2.

III. Meteorologisk prognos- och varningstjänst.

A. Allmän prognostjänst.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) bedriver sommartid för skogsbrukets räkning följande prognos- och varningstjänst:

1. Väderleksprognoser för hyggesbränning
2. Beräkning av och prognoser för brandriskvärdet
3. Varningar för skogsbrand

1. Väderleksprognoser för hyggesbränning.

Till tjänst för hyggesbränning lämnar SMHI under vardagar i samband med den tidiga väderleksrapporten (omkring kl 06.35) prognoser för vind- och väderleksförhållanden samma dag. Prognoserna avser ett antal områden, som på särskild karta (bilaga 1) betecknats med numren 1 - 26 (i röd färg).

2. Beräkning av och prognoser för brandriskvärdet.

Skogsbrandrisken är beroende av ett flertal meteorologiska faktorer, av vilka mark- och luftfuktigheten, nederbörden, lufttemperaturen samt vindförhållandena är de viktigaste.

SMHI har åtagit sig att tillse vidare medverka vid bestämningen av det s.k. brandriskvärdet (se nedan) och att dagligen lämna en prognos för brandriskvärdet.

Med hänsyn till det nära samband, som förefinns mellan skogsbrandrisk och möjlighet att utföra hyggesbränning har det bedömts lämpligt att för skogsbrandbevakningens del använda samma indelning i prognosområden, som sedan flera år tillbaka tillämpats i fråga om hyggesbränning (se ovan under III.1.).

SMHI har förklarat sig berett att tillse vidare under skogsbrandsäsongen varje dag efter väderleksrapporten omkring kl 08.10 utsända de för samma dag förutsedda brandriskvärdena för områdena 1 - 26.

De, som är intresserade av motsvarande väderleksutsikter, hänvisas till den prognos för hyggesbränning, som lämnas vardagar omedelbart efter väderleksrapporten omkring kl.06.35. Det bör observeras att väderleksprognos därvid ej lämnas för distrikten 25 och 26.

Till grund för beräkningen av brandriskvärdet ligger bestämning av lufttemperatur och luftfuktighet, utförd kl.13.00 på ett antal meteorologiska stationer bl.a. i de aktuella distrikten.

Med hjälp av de nämnda uppgifterna erhålles det s.k. brandriskvärdet, som är ett uttryck för brandfaran.

Brandriskvärdet anges i en femgradig skala på så sätt att siffrorna

1	anger	mycket	liten	brandrisk
2	"		liten	brandrisk
3	"		normal	brandrisk
4	"		stor	brandrisk
5	"	mycket	stor	brandrisk

Den prognos för brandriskvärdena, som lämnas på morgnarna, bygger på de för föregående dag gällande brandriskvärdena. I brandriskprognoserna har dock hänsyn tagits till dels det väder, som rått sedan föregående dag, och dels det väder som väntas den dag prognosen avser. Brandriskprognosen omkring kl.08.10 ger således det brandriskvärde, som väntas råda på eftermiddagen.

Det bör observeras att brandriskvärdena bygger på uppgifter från ett begränsat antal meteorologiska stationer. Då vädret dessutom kan växla från trakt till trakt, kan lokala avvikelser från de erhållna och förutsedda brandriskvärdena förekomma.

3. Varningar för skogsbrand.

SMHI utfärdar vid behov varningar beträffande skogsbrand. Till grund för dessa varningar ligger dels de beräknade brandriskvärdena, och dels den aktuella och förutsedda väderlekssituationen. Dessa varningar avser fästa allmänhetens uppmärksamhet på den aktuella brandfaran i skog och mark och ges i mer allmän form både beträffande formulering och geografisk omfattning.

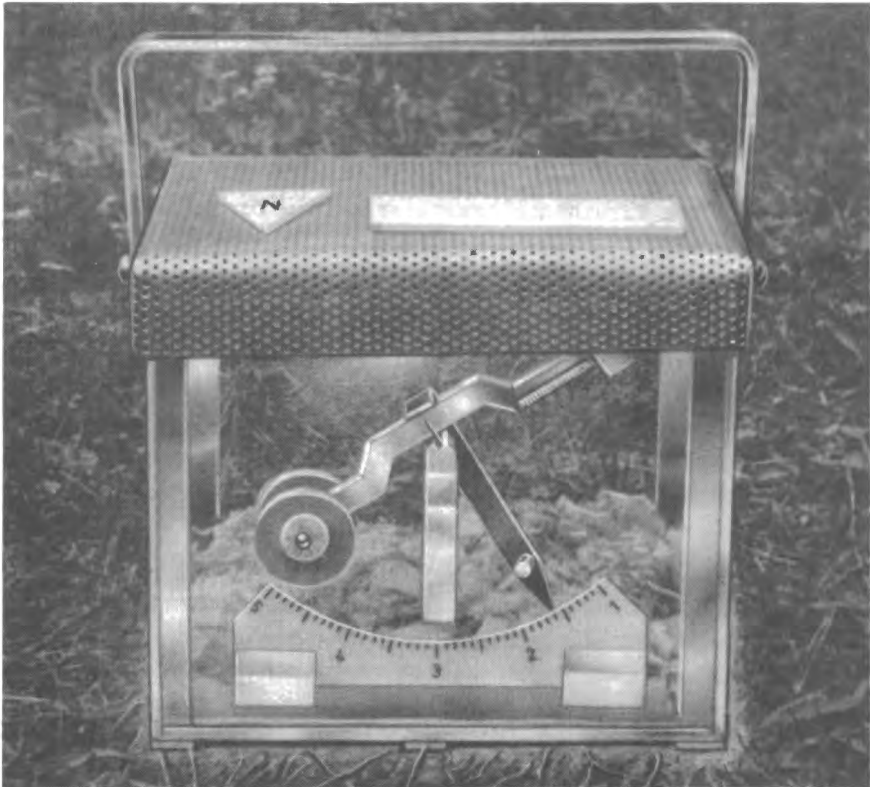
B. Lokala brandriskobservationer.

Som ett komplement till SMHI:s prognos- och varningstjänst har under några år förekommit lokala observationer. Avsikten med dem har varit att - inom de flygbevakade områdena - lämna flygbaschefen fortlöpande orientering i fråga om den sannolika, lokala risken för skogsbrand. På grundval av inkommande rapporter har vederbörande flygbaschef haft möjlighet att i förekomman-

4.

de fall öka respektive minska överflygningarna. Särskilt under perioder med hög brandrisk kan nämligen väderleksförhållandena och, som en följd därav, brandrisken visa betydande lokala variationer, t ex med åskväder, skurar etc. De lokala observationerna har baserat sig på mätvärden, som erhållits genom användande av en svensktillverkad brandriskmätare (system Orre). Denna har under några år praktiskt brukats i samband med skogsbrandbevakning med flyg. Apparaten utseende och konstruktion framgår av bilden. Brandriskmätarens storlek är ca 20x15x15 cm. Mätaren visar automatiskt brandrisken på skalan från 1 (minsta) till 5 (största) brandrisken. Den är avsedd att placeras på öppen plats, utsatt för sol, vind och regn, direkt på marken på ett jämnt underlag av jord eller sand. Mätaren reagerar för de ackumulerande väderleksfaktorerna nederbörd, solstrålning, temperatur och vind, modifierade av den relativa luftfuktighetens dygnsrytm. Avläsning bör äga rum vid 13-tiden.

Skannat av Utkiken

Brandriskmätare, system Orre.

Brandinspektionen anser de gångna årens erfarenheter vara så gynnsamma att en utökad användning av den nu ifrågavarande brandriskmätaren kan rekommenderas icke endast i samband med genomförandet av skogsbrandbevakningen med flyg utan även för mera allmän användning inom brandförsvaret. Brandchefen har ofta att lämna besked beträffande igångsättande av gräs-, ris-, och halmbränningar etc. I nu angivna fall kan det för brandchefens bedömning vara till god hjälp att ha tillgång till en brandriskmätare.¹⁾

Mätaren bör varje år före skogsbrandsäsongen noggrant överses enligt skötselinstruktionen. Därest de av organiskt material utförda känslkropparna på vågarmen blivit starkt missfärgade eller bedöms ha blivit skadade, bör vågarmen för kontroll och justering insändas till leverantören. Härvid användes den kartong i vilken vågarmen var förpackad vid leveransen. Oavsett det skick i vilket apparaten befinner sig, bör vågarmen insändas för sådan kontroll åtminstone vart tredje år.

IV. Hyggesbränningar.

På förekommen anledning har statens brandinspektion i cirkulärskrivelse till bl.a. länsstyrelserna i samtliga län den 14 februari 1964 fäst uppmärksamheten på den författningensliga skyldigheten för den som planerar en hyggesbränning att göra anmälan härom till brandchefen (både förhandsanmälan och anmälan samma dag bränningen skall utföras). I de län där skogsbrandbevakning sker med flyg är det - till undvikande av onödiga överflygningar med ökade kostnader som följd - av synnerlig vikt att brandchefen underrättar vederbörande flygbaschef om till brandchefen inkomna anmälningar.

För undvikande av skogsbränder till följd av hyggesbränningar har vidare framhållits den stora betydelsen av omsorgsfulla, förebyggande säkerhetsåtgärder liksom av en ytterst noggrann bevakning under tillräcklig tid efter en bränning. Som en följd av den nya brandlagstiftningen har statens brandinspektions meddelande med anvisningar om säkerhetsåtgärder vid hyggesbränning

1) Närmare upplysningar om brandriskmätare system Orre - bl.a. pris- och leveransuppgifter - erhålles efter hänvändelse till direktör B. Orre, Cardellgatan 4, Stockholm Ö (telefon 08/67 35 73).

(1960:2) delvis omarbetats och ersatts av ett meddelande 1964:4, benämnt Hyggesbränning.

V. Camping.

Den ökade fritiden, som bl.a. medför att människor i allt större omfattning söker sig ut i skog och mark, medför att faran för uppkomst av skogsbrand ökar. Här kan även erinras om att Kungl Maj:t och domänstyrelsen medgivit att vårt lands nationalparker i betydande omfattning får utnyttjas för fritidsändamål. I samband därmed har föreskrifter meddelats om vården och förvaltningen av dessa parker. I några fall har förbud meddelats att över huvud uppgöra eld (t ex inom Sandöns nationalpark). I andra fall är det tillåtet att "vid tillfälligt behov använda torra grenar för att göra upp eld" (t ex Stora Sjöfallets nationalpark). I några fall slutligen har inga föreskrifter meddelats om bruket av eld (t ex Hamra nationalpark).

Då det gäller användande av eld i skog och mark må erinras om innehållet i 22 § brandstadgan samt om de föreskrifter som finns i de olika kommunala brandordningarna. Bl.a. kan framhållas brandchefs rättighet att vid olämpliga väderleksförhållanden (stark torka och blåst) helt förbjuda bränning.

I fråga om brandförsvaret vid (större) campinganläggningar, vilket bör planeras i samråd med kommunens brandchef, bör följande uppmärksammas.

1. Särskilt brandfarliga områden bör undvikas vid planering av rast-, läger- och campingplatser. Om möjligt bör tillgång till vatten finnas. I vissa fall måste förbud mot öppen eld utfärdas.

2. För campinganläggning bör tillsyningsman (vakt) vara utsedd.

3. Avstånden mellan tältens väggar bör icke understiga 4 meter. Med tält bör likställas husvagn el.dyl.

4. Anslag med påminnelse om brandfaran bör om möjligt vara uppsatta endast då brandfara råder (för att få åsyftad verkan).

5. Skogsbrandbevakningen bör av brandchefen meddelas var de olika anläggningarna är belägna.

6. Anslag, som anger var och hur alarmering av brandkår kan ske, bör uppsättas på lämpliga platser.

7. Vid campingplatser bör redskap för släckning (hinkar, strilkannor, yxor, spadar och kvastar) finnas tillgängliga. Redskapens förvaringsplats utmärkes med skylt.

VI. Soptippar.

Vid flera tillfällen har soptippar, belägna i närheten av skog, vållat omfattande skogsbränder. Här må endast nämnas den stora Västerviksbranden 1959. De soptippar, varom här är fråga, torde i flertalet fall vara sådana som anordnats genom kommunernas försorg.

Brandinspektionen får rikta en vädjan till brandcheferna att skaffa sig kännedom om var inom kommunen sådana soptippar är belägna. Är dessa med hänsyn till brandfaran olämpligt anordnade eller placerade är det önskvärt att åtgärder vidtages i syfte att snarast möjligt söka komma till rätta med förhållandet (ev. i form av krav på flyttning till annan plats). Givetvis är det önskvärt att samråd sker med vederbörande hälsovårdsmyndighet.

VII. Kurser i skogsbrandsläckning.¹⁾

De skogsbrandsläckningskurser som anordnas i statens brandskolas regi har till ändamål att ge deltagarna dels en orientering om

- 1) skogsbrand, dess orsaker och natur;
- 2) skogsbrandförsvarets organisatoriska, tekniska och taktiska förutsättningar;
- 3) de skyldigheter av administrativ och annan art som åvilar ledare av skogsbrandsläckningsarbete, dels någon övning i släckning av skogsbrand (övningar i terräng, eventuellt hyggesbränning).

1) För de i detta avsnitt lämnade synpunkterna svarar rektor vid statens brandskola.

8.

Brandskolans skogsbrandsläckningskurs¹⁾ omfattar i allmänhet två dagar. Då särskild anledning föreligger, kan den utsträckas till tre dagar.

Med hänsyn till varierande lokala förhållanden kan ett för alla kurser fixerat schema ej anges. Till ledning för kursföreståndaren har sammanställts en stomplan för utbildningen (bilaga 2). Kursföreståndaren avgör vilka delar av stomplanen, som bör förekomma och vilken litteratur, som bör användas. Han har fria händer att verkställa sådana ändringar av programmet, som är betingade av lokala förhållanden, väderleksläget m.m.

Utgöres deltagarna uteslutande av skogsmän, ges utbildningen ett något annat innehåll, än om det uteslutande gäller brandpersonal. Är båda kategorierna blandade, uppdelas i viss grad utbildningen.

Tillämpningsövning (t ex i samband med avbränning av ett hygge) föregås av detaljövningar (de skilda verktygens användning, röjning av brandgata, uppläggning av jordsträng o.s.v.).

För uppövandet av den "taktiska blicken" begagnas skogsbrandsläckningsspel. Enklare sådana genomföres med utgångspunkt från utdelade kartor (särtryck eller förstörade kartskisser) över (närliggande) skogsterräng. Spelet åtföljes om möjligt av praktiska studier av terrängförhållandena m.m. (åtminstone på vissa avsnitt) i det område spelet omfattat.

VIII. Vissa försäkringsfrågor.

Enligt 8 § 2 mom.5) brandstadgan den 30 mars 1962 (S.F.S.nr 91) åligger det brandchefen "att skaffa sig god kännedom om skogarna i kommunen jämte i dessa befintliga vattentillgångar." Detta kan i viss begränsad utsträckning - givetvis efter samråd med brandstyrelsen - lämpligen ske från luften. Statens brandinspektion brukar regelmässigt varje år utge en fullständig adressförteck-

1) Dyliga kurser anordnas årligen under vårterminen regionalt i hela landet enligt program som i mitten av mars månad kan erhållas efter hänvändelse till brandskolans kansli, Sturegatan 29^I, Stockholm Ö, tel. 08/20 27 47.

ning på för ändamålet behöriga flygklubbar jämte kartskiss, utvisande respektive flygklubbs belägenhet.

Givetvis är det i dylika fall av stor vikt att försäkring ordnats före flygningen. Korttidsförsäkring, s.k. blockförsäkring, kan erhållas hos flygklubbarnas motorflygchefer. Försäkringen gäller 24 timmar och i ersättning utgår 5.000 kronor för dödsfall och 50.000 kronor vid invaliditet. Premien är 2 kronor. Samma person kan köpa önskat antal sådana försäkringsbevis, dock ej över 40.

IX. Övrigt.

Hittills utkomna, alltjämt gällande anvisningar, som har betydelse för skogsbrandförsvaret:

1. Anvisningar rörande organisation av släckningsarbete vid katastrofbrand.	Meddelande 1959:5
2. Ersättning för verksamhet vid brand-släckning m.m.	Meddelande 1959:6
" 1963:7 ¹⁾
3. Hyggesbränning.	Meddelande 1964:4
4. Skogsbrandstatistik.	Meddelande 1963:5

-
- 1) Det kan här nämnas, att fortifikationsförvaltningen i december 1963 (meddelande nr A:11) utfärdat följande anvisningar i fråga om militärbrandsläckning vid skogsbrand:

"Under förutsättning att förvarning om handräckning till skogsbrand inkommer till förband från länsstyrelse eller annan myndighet (t ex polischef, landsfogde eller statspolisintendent) rekommenderas att förbandschef vidtager följande åtgärder:

1. Förvarna personal
2. Iordningställa skogsbrandsläckningsmateriel
3. Förbereda förplägnad
4. Uttaga fordon för transport till brandområde
5. Uttaga sambandsmedel (radio och tele)
6. Ordna förläggningsutrustning
7. Anskaffa kartor över brandområde"

5. Riksskogsbrandstatistik.	Cirkulär nr 19 (åren 1944-1953)
	Meddelande 1956:13 (åren 1954 och 1955)
	" 1957:13 (år 1956)
	" 1958:7 (år 1957)
	" 1959:11 (år 1958)
	" 1960:8 (år 1959)
	" 1961:12 (år 1960)
	" 1963:11 (åren 1961 och 1962)

Vid utarbetandet av dessa anvisningar har samråd ägt rum med Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI), Kungl Svenska Aeroklubben (KSAK) och Svenska brandbefälets riksförbund.

Ivar Strömdahl
Ivar Strömdahl
Riksbrandinspektör

Stig G. Holmberg
Stig G. Holmberg

Stockholm den 20 mars 1964

Statens Brandinspektion, Sturegatan 29^{II}, Stockholm Ö.

Telefon 08/24 51 90.

Skannat av Utkiken

Summary in English:

THE NATIONAL INSPECTORATE OF FIRE SERVICES

Informative Recommendations 1964:5 (revising I.R. 1962:6)

Forest Fire Protection

- I. Airborne patrolling will henceforth normally be performed through out the north and middle Sweden, viz. the main forested areas.
- II. Watch towers. A certain number is wanted by and turned over to another organization, the remainder is being discontinued and supplanted by airborne patrolling.
- III. Broadcasting of prognoses and warnings is during the season daily performed by the National Meteorological Institute relating to the districts as per Appendix 1 in regard to
 1. Prognoses for silvicultural, controlled burning over.
 2. Fire hazard prognoses 1-5, based mainly on temperature and relative air humidity at 13.00 o'clock the day before.
 3. At higher hazard, the general public is cautioned by broadcasts.

Local hazard determination. For the economy of airborne patrolling it is a prerequisite that the patrol centrals have access to a number of local hazard observation posts along the flight routes, as especially during period of higher hazard weather conditions and consequently the degree of hazard may vary considerably locally.

Therefore, the Inspectorate has animated the construction of an apparatus for automatically indicating the fire risk and had it tested in practice. The apparatus, as shown, abt. 20x15x15 cm and to be placed in an open place directly on the soil, reacts to the cumulative weather factors of precipitation, solar radiation, temperature and wind, as tempered and modified by the rythm of relative humidity of the air.

As it will shortly be available in the market (from B. Orre, Cardellgatan 4, Stockholm) it may come in useful also for the Fire Brigades, which to an ever increasing extent have got to deal with the forest fires, and also to sanction prescribed and other burning.

12.

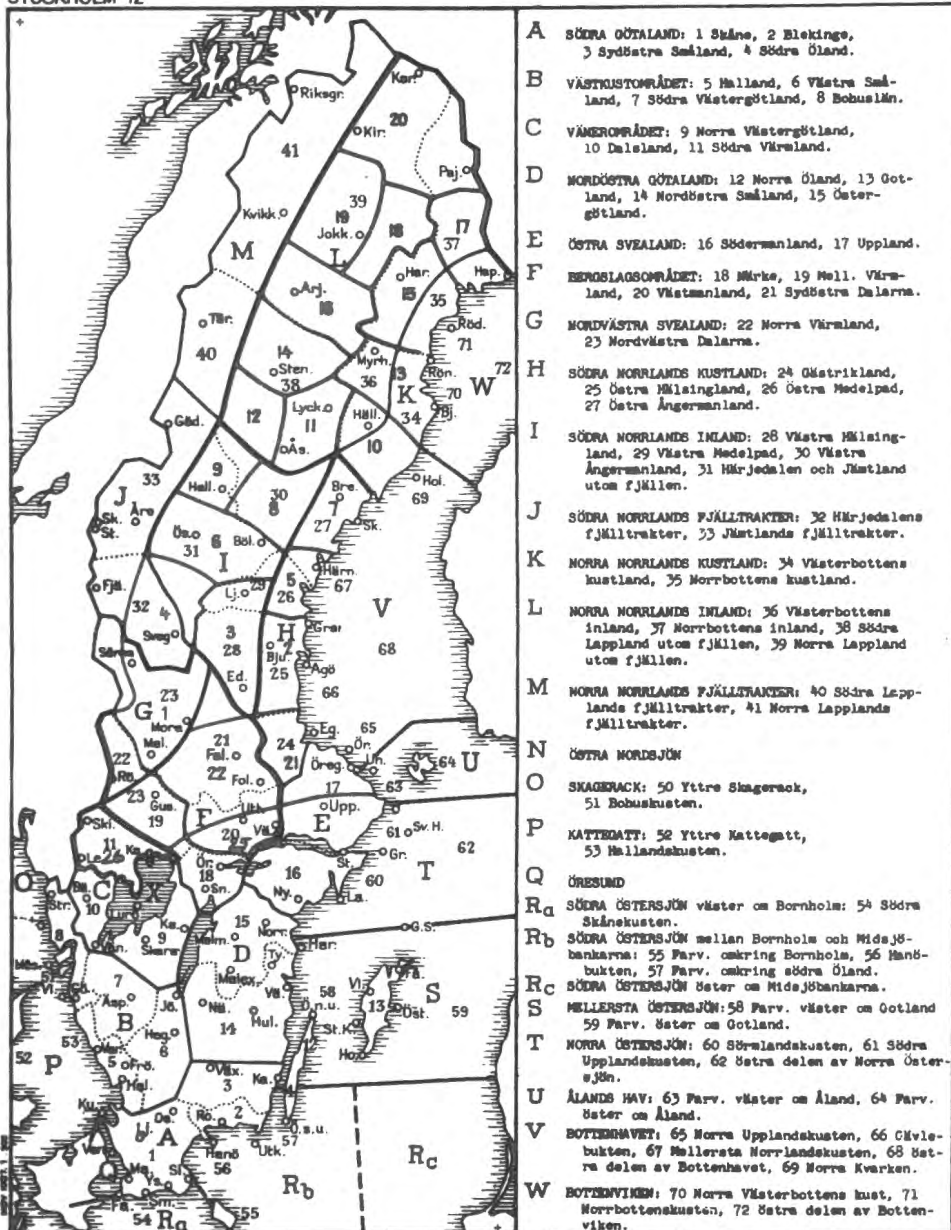
- IV. Notification of silvicultural burning over. Fire Chiefs are requested to see to it that the lawful notification is not neglected and, in the patrolled districts, to notify the patrol centrals.
- V. Camping, coming increasingly into use, requisite precautions are stressed.
- VI. Garbage dumps, especially larger, communal ones, having proved a serious potential forest fire hazard, it is a matter not to be overlooked by the Fire Chiefs.
- VII. Regional instruction courses in forest fire fighting. Particulars available from the National Fire College. (Appendix 2).
- VIII. Certain questions about insurance during airpatrolling etc.
- IX. Remaining information concerning forest fire protection. The Inspectorate wishes to call attention to certain informative recommendations on this matter.

Bilaga 1.

SVERIGES METEOROLOGISKA
OCH HYDROLOGISKA INSTITUT
STOCKHOLM 12

PROGNOSDISTRIKT

De för hyggestörningsprognoserna gällande områdena före inlagda
ned rithä och komma vid uppläsningen i radio att betecknas med tillräckligt
positiva nummer

Skannat av Utkiken

Provisorisk

S t o m p l a n

=====

för

statens brandskolas skogsbrandsläckningskurs.

Skogsbrandförsvarets organisation enligt brandlag
och brandstadga.

Skogsbrandbevakning.

Skogsbrandförsvaret inom det egna länet (alarmering,
bevakning, materieldepåer, uppbåd m.m.).

Förbindelsetjänst, transporter och försörjning.

Rapportskrivning.

Ersättningsfrågor (för verksamheten och i anledning
av kroppsskada m.m.).

Skogsbrandens orsaker enligt statistiken.

Skogsbrandens natur.

Skogsbrandsläckningsmetoder.

Skogsbrandsläckningsmateriel.

Skogsbrandsläckningsspel.

Detalj- och tillämpningsövningar i terräng (eventuellt
hyggesbränning).

